

Shauri ya mungu - de verborgen raads Gods

Kick Bras is natuurliefhebber en laat zien hoe kunstenaars de natuur tot spreken brengen in hun werk. Wat zij aan zin en betekenis in de natuur hebben opgemerkt en hoe zij deze vormgeven. Hoe zij verband leggen tussen natuurbeleving en spiritualiteit. Deze maand aandacht voor een kunstwerk van **Mique Huijbregts**.

TEKST KICK BRAS

Je denkt dat je een groot doek ziet met abstracte decoraties erop aangebracht. Maar het is geen doek. Het is de bast van de mutubaboom. Het heeft een diepe roodbruine roestkleur. De bast is door een groep Oegandese vrouwen met grote stokken onder het zingen van liederen platgeslagen. De mannen ontvelen eerst heel secuur de boom. Heel duurzaam, want de boom overleeft dit en maakt weer nieuwe bast aan. Kleine scheuren zijn door de vrouwen genaaid, zoals aan de achterzijde te zien is. Mique Huijbregts, de kunstenaar, volgde bij het aanbrengen van haar decoraties de lijnen van deze reparaties. Ze gebruikte daarvoor een leemsoort met een prachtige lichte pastelkleur. Zij liet zich leiden door haar intuïtie en het viel haar op toen haar werk klaar was, dat de lijnen leken op de patronen die de Aboriginals maken en die de plattegrond uitbeelden van het gebied waar zij wonen of hun droompaden. Maar daarnaast bracht zij ook organische, bladachtige vormen aan. Ze wilde eens zonder pretenties proberen haar witte beelden over inheemse Afrikaanse kunst vorm te geven. Mique verblijft elk jaar maandenlang bij haar dochter en haar gezin in Kenia en op de kunstroute in de Schermer die ik bezocht exposeerde zij haar daar gemaakte werk.

TEXTIEL

Mique werkt doorgaans met textiel en natuurlijke kleuren. Maar ze voegt daar natuurlijke materialen en ook mixed media aan toe. Op haar website lezen we: "Mijn natuurenceneringen laten zowel de schoonheid en de vergankelijkheid zien, als de abominabele staat van de natuur en van de biodiversiteit. Ik probeer met mijn textielbewerkingen het zelfherstellend vermogen van de natuur als het ware te versterken. Bijvoorbeeld door wat beschermende textiellaagjes erop of eronder te naaien of door met borduursteken iets kwetsbaars bij elkaar te houden of te versterken."

Ze maakt ook ecoprints. Ze bewerkt het doek met een beetje beitsmiddel, daar legt ze bladeren op, dan vouwt ze het doek en rolt het op en het opgerolde doek stoomt zij in een pan. Als ze het er weer uithaalt, hebben de bladeren een afdruk op het doek nagelaten. Het is altijd een verrassing hoe het eruit komt. Soms voegt ze met naald en draad nog elementen toe, om meer dynamiek aan de print mee te geven. Het resultaat is voor haar gevoel soms magisch en dat vindt ze heel goed bij Kenia passen. "Wat versta je onder magie?", vraag ik. "In elk geval het tegenovergestelde van rationeel, het verrast, het gaat niet via mijn hoofd, het maakt mijn hart open." Die magie voelt ze ook in de directe

ontmoeting met de natuur. Een van haar werken noemt ze: 'Een boom is ook een wezen'. Als ze in Kenia omringd is door bomen voelt ze hoe daar krachten in leven die wij niet kunnen bevroeden. Ze werkt sterk vanuit een ecologisch bewustzijn: alles is met alles verbonden. Rotsen, bomen, planten, mineralen, ze voelt zich daarmee intens verbonden. Ze was als kind heel erg katholiek, wilde ook missiezuster worden. Daar heeft ze wel afstand van genomen, maar door een oom die missionaris en bisschop was in Oeganda heeft die exotische wereld haar van jongs af aan geboeid. Haar levensweg is anders gelopen. Ze is jaren medewerkster geweest van het Ministerie van Landbouw waar ze een brugfunctie vervulde tussen de wereld van boeren en plattelandsvrouwen en het beleid. Maar nu ze gepensioneerd is, is zij vaak maandenlang in Afrika en verdiept ze zich in de geschiedenis van kolonialisme en missie. Daar leest ze veel boeken, zoals recent *De Zanzibar driehoek* van Martin Bossenbroek en *De wolkenkrabber op de savanne* van Kurt Lindijer.

EEN CRUCIFIX

Ze maakte een klein kunstwerk van een versleten Afrikaanse lap. Ze heeft er plissés in gestikt en de lijnen vloeiend gemaakt als een symboliek van de vele bewegingen die haar denken in de loop van de tijd gemaakt heeft. Hechtte daaraan roestige ijzeren voorwerpen die ze

vond bij hun verbouwde huis. Er tekent zich een crucifix in af. Dit werk symboliseert voor haar de zegen en de vloek die witte mensen in het tijdperk van het kolonialisme naar Afrika gebracht hebben. En daarbij hebben de kerken ook een dubbele rol gespeeld. Ze heeft erbij geschreven *Shauri ya mungu* en dat betekent 'de verborgen raad Gods'. Het is een alledaagse uitdrukking die betekent: 'we moeten maar afwachten hoe het gaan zal'.

ONDERWERELDS

"Waarom noem je jouw kunst onderwereldse natuurkunst?", vraag ik. "In het Westen hebben we heel erg geleerd om vooruit, omhoog te kijken. En wat we niet interessant vinden onder het tapijt/de grond te vegen/stoppen. Ik ben juist erg geïnteresseerd in die grond, in die onderwereld, in de aarde." Op haar website geeft ze aan: "Ik gebruik de term onderwereld in de betekenis van vergankelijkheid, kwetsbaarheid, verval, slijtage, dood en leven, sjamanisme, astrologie, mythes, natuurreligies. Dat kleurt mijn leven en dus ook mijn natuurkunst. Onderwereld leeft voor mij al heel lang als schaduwkanten. Meer aandacht voor de binnenkant, het proces, ouderdom, onder ogen zien wat schuurt, lijden als onderdeel van het leven zien. Dat zal wel een reactie zijn op de algemeen eenzijdige, positieve benadering van boven, vooruit, hoog, jong, nieuw, glad, glamour."

En ze vertelt me: "Daarom gebruik ik in mijn kunst ook wat ik vind op de grond, in de aarde, en werk ik graag met aardetinten." Ze zegt me met nadruk dat de bast van de matubaboom ook gebruikt wordt als lijkwades. Nu zie ik ineens wat Mique's kunst zijn wil: een mantel van liefde en zorg, omhullend en als het nodig is onthullend van wat kwetsbaar en vergankelijk is. Maar oordeelt u zelf: meer over Mique en haar kunst vindt u op haar website www.onderwereldsenatuurkunst.nl.

Beeld Mique Huijbregts